

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

31

Datum v oklepaju n. pr. (Marca 31-17) poleg vsega imena in na slova pomeni, da vam je s tem dnevnem poteka naročnina. Ponovite jo pravno, da se vam ne ustavi list.

Turki v Berlinu.

Jutri je prvi maj, delavski praznik. Že teden dni napovedujejo brzjavke iz Kodanja in Amsterdama, da bodo organizirani delavci v Nemčiji zopet protestirali zoper vlado in prvi maj se jim je zdel najbolj primeren za protest. Obenem je pa prišla zadnje dni brzjavka, da je v Berlinu vse polno turškega vojaštva.

Kaj delajo Turki v Berlinu? Za parado, gotovo niso prišli in na sijajno pojedino vsekakor niso bili povabljeni. Ali morda kajzerju že tako slaba prede, da bo skušal s pomočjo Turkov ustaviti Angleže in Francoze? Mogoče — ampak zdaj še ne verjamemo.

Nam se dozdeva nekaj drugega. Kajzerju se menda bliska v glavi, da se bliža ura, ko ne bo več hotelo nemško ljudstvo pasti na kolena čim ga grdo pogledata, on, "Kaiser mit Gott" in Hindenburg. In dalje se mu bliska v buči, da bi se morda nemški vojaki ravnali po "slabem vzgledu" ruskih kozakov in obrnili puške proti njemu, kadar bi jim Hindenburg zapovedal streljati na svoje lastne brate in ocete. Kaj torej storiti? Ha, kaj! Turke dobiti v Berlin, Turke! Turki niso v nobenem sorodstvu z nemškimi delavci in ti bodo streljali hladnokrvno, kakor jim bo ukazano.

To je ena stran kajzerjeve igre. Z druge strani so pa Američani prinesli novico, da je Carigrad poln nemškega vojaštva in da je bivša nemška križarka "Goeben" pripravljena noč in dan v carigradski luki na bombardiranje mesta, če bi se spustalo turško ljudstvo. Na Turškem namreč tudi ni vse v božjem redu in samo v Carigradu — javljajo — je 35.000 oseb obsojenih na smrt vsled lakote.

Tako dela demon kajzer. Turki bodo sekali po Nemcih in Nemci po Turkih, če bo treba. V mračni Avstriji je bila ta taktika že od nekdaj. Ako je bilo treba streljati na Slovence ali Čehe, so poslali nemške vojake; na nemške štrajkarje so poslali Bošnjake! kadar je bilo treba pobiti nekaj Hrvatov, so to delo izvršili madžarski vojaki. Ko je bila na Dunaju revolucija (1848), so šli pa Hrvatje "rešit cesarja". Izigravati narode, hujskati družega proti drugemu in nazadnje potlačiti vse skupaj — to je bila politika trinogov na Dunaju in v Berlinu.

Velike so žrtve, ki jih tirja vojna proti zmaju avtokracije v centralnih državah, ali te žrtve bodo tisočerno poplačene, ko napoči dan zmage, zmage zavezniških in Zdrženih držav. S padcem kajzera in Habsburžanov bo lahko slavilo zmago tudi nemško ljudstvo in pa narodi, ki tvorijo današnjo Avstrijo.

"Boljši" socialisti.

Victor L. Berger, prvi socialistični kongresnik in sedanji urednik "Milwaukee Leaderja", je odgovoren za članek v imenovanem listu, ki se glasi v jedru, da bi Anglija z Zdrženimi državami nadaljevala vojno proti Nemčiji, čeprav bi zadnja že med vojno postala socialistična republika.

Ne vemo, kako pride Berger do te trditve. Kapitalistom v zavezniških državah in Ameriki bi vsekakor ne prijala socialistična republika, pa naj se porodi kjer hoče, toda predvsem je nesmiselno govoriti, da bo Nemčija z avtokratične monarhije kar naenkrat skočila v socialistično republiko. Tega ni bilo v Rusiji in ne bo nikjer, dokler nimajo socialisti večine in dokler ne bodo gospodarske razmere zrele za socializiranje. Dovolj je, da postane Nemčija tako demokratična kakor je zdaj Rusija in da razpadne Avstrija v skupino republik, pa so takoj razlegi tukaj, da bi bilo ljudstvo v zavezniških državah in Ameriki proti vsakemu nadaljevanju vojne.

Berger je proti vojni z Nemčijo in za mir po vsaki celi, ker hoče biti "boljši socialist" kakor so pa bili socialisti v Nemčiji. Ne vemo, na kak način bi bil on boljši od večine nemških socialistov, ki capljajo za Scheidemanom in beračijo v Rusiji za separatni mir pod pokroviteljstvom kajzerjeve vlade. Berger in sploh nemški socialisti v Ame-

Photos by American Press Association.

- 1) Na lev angleški zunanj minister Balfour in (na desni) državni tajnik Lansing. 2) Mučka v Washingtonu pozdravlja angleške vojne komisarje. 3) Komisarji v avtomobilu v spremstvu kavalerijske straže.

rki igrajo zelo žalostno vlogo. Oni so fanatični pacifisti menda le zato, ker se vodi vojna proti Nemčiji; oni so za mir za vsako ceno. Kaj pa če bi mir zahteval ceno, da ameriško ljudstvo plača 25 miljard vojne odškodnine nemškemu kajzerju ali da postanejo Združene države nemške kolonije?

Allan Benson, predsedniški kandidat socialistične stranke pri zadnjih generalnih volitvah, je prav povedal, ko je dejal na konvenciji v St. Louisu, da mase nezavednega ameriškega delavstva lahko smatrajo pacifistično dogmo v stranki za indirektno naklonjenost napram nemški vladi. S kakšnim uspehom bodo potem socialisti agitirali med maso?

Veseli nas, da so v stranki še možje kot je Benson, Simons, Spargo in mnogo drugih, ki se ne dajo voditi od Bergerjev.

DOPISI. Mednarodna demonstracija
v torku.

Chicago, Ill. — Bliža se prvi maj, praznik zavednega delavstva, dan proletarijata. Kakor dolobi vrovnih vojskovedov, dan, da pregleda svojo armando, ravno tako želimo mi delavei svoj dan, na katerega pregledujemo naše čete in vidimo, za koliko smo napredovali od lanskega leta, koliko novih borev smo dobili v svoje vrste. Prvi maj je dan, na katerega se ohrabrimo za prihodnje leto za boj proti našemu narvečemu sovražniku, našemu krvoselu, zatiralem trinogu — kapitalizmu in njegovemu pokrovitelju avtokraciji. Dakler te dva ne padeta, delavstvo ne bodo prosto dihalo. Toda že se majejo stolčki avtokratom in to tem boj, kolikor bolj se približuje prvi maj. V Rusiji je že zletel in rusko delavstvo bo praznovalo prvi maj, kakor ga niso še nikjer v zgodovini delavstva. Praznovalo bo osvoboditev splošnega ruskega delavstva. Pokazali bodo ruski delavei svojo moč na polovici svetovne oble. In delavei v Ameriki bodo svojim bratom, kateri se bore na krvavih poljanah, podali roke.

Zavedno delavstvo v Chicagi priredi mednarodno demonstracijo prvega maja zvečer v "Auditoriju," 1010 So. Racine ave., na zapadni strani mesta pod vodstvom socialistične stranke v Cook County. Govorniki bodo v različnih jezikih orisali položaj delavstva. Otroci, kateri so naše upanje za socialistično gibanje, bodo aktivno nastopili na tej slavnosti. Polibodo različne delavške pesmi, ki so navdušile miljone zatravnih ruskih delaveev za boj proti tsarstvu. Mladenci delavškega zavoda bodo nastopili v živih slikah, katere bodo predstavljale grozote evropske vojne.

Nato bo koncert pod osebnim vodstvom dr. Liebicha in gđe Frances Schreitove.

Delaveci! Vdeležite se te prreditve, katera obeta budi tako zavrsna in podnebljiva v vsakem oziru. Dolžnost je vsakega zavednega delaveca da se vdeleži te slavnosti. Saj imamo mi delavei edino pravi delavski praznik in tega

morejo nič napraviti. Saj lahko na tak način, kot se je pred kratkim dogodil en slučaj, kar pa ni vredno, da bi omenil.

In zakaj, radi same nevoščljivosti in osebni mržnje.

Resnicoljub.

Delavske vesti.

PEKOVSKI POMOČNIKI UPALJO NA ZMAGO.

Chicago, Ill. — V srušaju, da velike pekare ne bodo hotele podpisati nove pogodbe s pekovskimi pomočniki, ne bomo v Chicago brez kruha. Kakor so se uradniki pekovske unije izjavili, je približno 250 malih pekarjev izjavilo, da so pripravljene podpisati novo pogodbo.

Podjetniki malih pekarjev so akceptirali vse pogoje, kateri so ustavili pomočniki. Edino odločitev časa da delo se niso določili. O tem se sedaj še pogajajo. So pa vsi menjenja, da tudi to vprašanje ne bo delalo velikih tezav in upajo da bodo do pondeljka vse male pekare že podpisale novo pogodbo. Kakor so uradniki pekovske unije izjavili, da v slučaju, ako velike pekare ne bodo hotele priznati nove pogodbe in da bodo raje podvzeli boj z delavei, da bodo lahko malii peki oskrnivali mestni kruh.

V resnicu pa nihče resno ne misli, da bi bili podjetniki toliko trmoglavi in bi ne hotele podpisati nove plačilne lestvice. Vsi so mnjenja, da ti načini stvar zavlačujejo, da bi potem lažje opravili izdelovanje petecnih strec, kakor so že nameravali storiti podjetniki pekarjev v New Yorku.

Za soboto večer je bila sklicana seja pekovskih podjetnikov in pomočnikov, na kateri naj bi dočeli novo plačilno lestvico, oda ta seji ni imela začlenjenega uspeha, in kakor vse kaže, bodo pekovski pomočniki zastrajkali.

Pekovski pomočniki zahtevajo:

- 1) Tedensko povrašanje plače za \$2. 2.) Osemurni delavnik pri delu s stroji in devet ur v delavnkah, kjer se dela z rokami. 3.) Učencev se ne sme nastavljati. 4.) Samo eden nadpaznik določen za vsako delavnico, katerega lahko sami nastavijo ali odpustijo, kadar hočejo. 5.) Označba "strojna delavnica" na vseki pekarni, v kateri se dela s kakoršnikoli strojem.

Razvajevalci kruha zahtevajo \$3 povrašanje plače na teden in 7 odstotno provizijo od prodanega kruha, aka ga proda na teden več kot za \$200.00.

Podjetniki velikih pekarjev so izjavili, da se z ozirom na te zahteve ne morejo pogajati.

KOZAŠKA SILA POMNOŽENA.

Harrisburg, Pa. — Governer je podpisal predlog, ki pomnoži konštablersko četo za 102 mož in povraša plačo vsem konštablerjem od zapovednika čete pa doli do prostaka. Sedanja konštablerska četa šteje 332 mož.

Kadar bo velika stavka, in konštablerji naskočili delave, in do delaveci spoznali, da pri zadnjih volitvah niso glasovali pravilno.

KUHARJI IN NATAKARJI IZ HTEVAJO ENAKO PLACIL NO LESTVICO.
Springfield, Ill. — Tukaj organizacije kuharjev, točaj natakarjev so se združile v striktnem svetu, da izdelajo eno placično lestvico in dajejo dan prost v tednu.

DELAVCI, KI PРИЈАЈОВАЈУ НИКЕ, DOBE NOVO LESTVICO.
Wheeling, W. Va. — Starški podjetniki ki so podpisali prihajajoči latnikov novo pogodbo. Po starri pogodbi so dobili od latnikov \$3, od trdih latnikov \$3.50, dnevna meža je pa znašala \$4.50. Po novi lestvici dobički so latnikov \$3.50, če delajo dnevno mežo, dobički \$5 na dan.

NESANITARNE RAZMERE V BIJEJO NA LETO 6000 OTROK.
Philadelphia, Pa. — Kulturovnatelj zdravstvenega in doberdejne departmента pravi, da vsako leto umrje v tem mestu do 6,000 otrok pod petim letom v nesanitarnih stanovanjih in ker zamejajo glavne zakone za obvezno zdravje.

Kapitalistična človeška družina v pravi podobi!

ZOBOZDRAVNIŠKI POMOČNIKI KI SE ORGANIZIRAJU.
Butte, Mont. — Zobozdravniški pomočniki se spoznali, da brez organizacije ne dosežejo nič, pa se organizirali v Dental Assistant's Union. Svojo organizacijo združijo z Ameriško delavsko federacijo.

IZKORIŠČEVALNA DRUŽBA KAZNOVANA.
Beaumont, Tex. — Gulf, Colorado & Santa Fe železniška družba je prisilila svoje brzjavne uradnike, da so delali po 12 ur dneva skozi 20 dni.

Ravnateljstvo družbe se je poznalo krivim na zvezem distriktnem sodišču in sodišče je kaznilo družbo z \$2,000 denarno gibko.

ELEKTRIČARJI SO ZMAGALI.
Richmond, Va. — Organizacija električarjev je sklenila ugodno pogodbo s stavbinstvimi podjetniki. Doseglj je osemurni delavnik in 50 centov minimale meža na ur, časino polzadetja in dveč in dveč za delo ob nedeljah in praznikih.

ŽELEZNICA JE UVEDLA SEMURNI DELAVNIK.
Springfield, Mo. — Frisco železniški delodajalec, organizirani v Missouri Employers' Association, so žalostno pogoreli s poizkusom, da uveljavi delavške strokovne organizacije. Z velikim upanjem so izpravili delavee, sedaj pa so izpravili prekljuci in podpisali pogodbo, da vse sporne točke predložijo odboru, ki obstoji iz šestih organiziranih delavee in se menjajo na osem ur.

PODJETNIKI V MONTANI SO VREZALI.
Great Falls, Mont. — Tukaj organizacija delodajalcev, organizirani v Montana Employers' Association, so žalostno pogoreli s poizkusom, da uveljavi delavške strokovne organizacije. Z velikim upanjem so izpravili delavee, sedaj pa so izpravili prekljuci in podpisali pogodbo, da vse sporne točke predložijo odboru, ki obstoji iz šestih organiziranih delavee in se menjajo na osem ur.

GEORGE SMREKAR, ALIQUIPPA, PA. — Obrnite se na lokalno oblast v Venčem Countiju. Tam vam bodo najboljše pojasnilo, kaj smete in česa ne smete. Uverjeni pa smo, da slavnosti, katero opisujete, vam ne bo nihče branil. Seveda ne smete pozabiti na ameriško zastavo v paradi.

L. P., Springfield, Ill. — Vsi bojazni, da bodo izhajali tudi v vojnem zasebu. Le posljite še za družega pol leta.

Boji na evropskem bojišču.

(Nedeljivoanje je prve strani)

paratni mir. Iz tega je sklepali, da zna nemško poveljništvo driti vojaštvo, da mu ne upade gum. Pariz, 29. aprila. — Vojni urad oča o silovitih topniških bojih četrti Chemin des Dames in v imanji. Boji so oziveli tudi pri sedumu. Francosci so včeraj na dili zapadno od reke Mase in u. vi Nemec v okolišu hriba 304. — Dalje poroča uradno, da so francoske čete od 29. aprila ujele 20.780 Nemcev in učenje 175 topov vseh kalibrov, 2 strojnih pušk in 119 zakopnih oranj.

Nemško poročilo.

Berlin čez London, 29. aprila. — Boji na bojišču pri Arrasu se je Anžem ponosrečil že tretji napad, ki bi prodri skoz naše linije. Nadi, ki so jih začeli na 30 kilometrov dolgi fronti na obeh straneh Scarpe, so se razbili pod ojem naših topov in sovražnik imel velike izgube. Nemške čete so bore z železno vstrajnostjo, artillerijski in infanterijski boji raztezajo od Loosa do St. mentina. Na fronti ob reki Aisne in v Šampani so bili včeraj vodi topniški boji. Drugače je položaj nespremenjen.

Fronta.

Petrograd, 29. aprila. — Razen lokalnega streljanja in patruljnih operacij ni nič novega.

Berlin čez London, 29. aprila. — Ker je ruska artilerijska postala zadnje dni zelo aktivna zapadno od Lutsk in ob Zlati Lipi, Naujukvi v Putni, smo tudi mi počeli toniški ogenj.

Boji na Balkanu.

Solan čez Pariz, 29. aprila. — 6. t. m. so Bolgari po silovitem bombardiranju reokupirali del zaporov, ki so jih vzeli Anglezi zadnjo od Doiranskega jezera, toda zdaj so takoj organizirali protinapad in pridobili nazaj vse pozicije. Bolgari so ostavili mnogo mrtvih na bojišču. Na fronti ob Strumici se vrši artillerijsko bombardiranje. Vreme je slabo; na hribih je zapadel sneg pet do sem čevljiv debel.

Sofija čez Berlin in London, 29. aprila. — V petek je sovražnik bombardiral pozicije med Vardarjem in Doiranskim jezerom. Tla pred našo fronto so pokrita z mrtvimi sovražnikom, topovi in ostavljenim materialom. Severnozidno od Kisoli in Doldželi smo v upadu vplenili tri strojne puške. Napad južno od Doirana je bil odbit.

Italijanska fronta.

Rim, 29. aprila. — V dolini Lidera je naš artillerijski ogenj razrušil avstrijsko trdnjavico na slemenu gore Sperone. Na tiroški in karški fronti je bila topniška dejavnost in spopadi v zraku. Drugače ni nič novega.

Turška fronta.

Petrograd, 29. aprila. — Turki so postali zelo aktivni južnozidno od Erzindžana in v okolišu Balumera (perzijska fronta) se jim je posrečilo reokupirati višino. Južnozidno od Banha so Turki in Kurdi reokupirali del hriba, ki je v rokah naših prednjih straž. S protinapadom smo jih vrgli nazaj in izgubljena pozicija je zopet v naših rokah.

OBSTREJŠA BLOKADA NEMOLJE.

London, 29. aprila. — Angleška vlada je obvestila ameriškega poslanika, da s 3. majem stopi v veljavno pojačena blokada Nemčije. Nova blokadna črta zapira vse severno morje do teritorialnega vodovja Danske in Nizozemske. Razume se, da s pojačanjem blokade meni Anglija pomnožiti moč v širšem obsegu.

VESTI IZ RUSIJE.

Petrograd, 29. apr. — Kako nemški provokatorji že vedno operirajo v Rusiji, in sicer zdaj pod plastični socialistične barve, je pokazala Lenjnova afera. Lenin, kateri je prišel v Rusijo iz Nemčije in Svedsko, se je nastavil v palaci bivše carjeve plesalke Madilide-Kšeninske v Petrogradu.

Lenjnov potni list nosi uradni besedil nemške vlade, in ko je prisel v Petrograd, je šel naravnost v Kšeninsko palačo.

Mitilda Kšeninska je začela svojo kariero kot balerka leta 1890. Car Nikolaj se je zaljubil v njo, sim jo je zagledal in od takrat je bil njen suženj. Rodila mu je dva sina. Car ji je podaril krasno palačo in devet milijonov rubljev. Carična je to vedela, ali na pritisk carjevih sorodnikov se ni vtrikal v afero. Kšeninska je bila carjeva priležnica ves čas, dokler ni bil Nikolaj vržen s prestola. Začasna vlada je sicer sumela, da je plesalka opravljala splošno službo na carjevem dvoru, toda pustila je, da je na prostem. Ko je pa prišel Lenin in postal takoj njen gost, je bil sum opravičen, da je bil anarchist Že v Nemčiji naročeno, na koga se imu obrniti. Lenin je začel takoj po svojem prihodu pridigati o separatenem miru z Nemčijo. Kšeninska ga je gospko sprejela in seznanila z vsemi osebami, ki se goje priateljstvo do bivšega carja. Oblastem nove Rusije je zdaj znano, da sta Kšeninska in Lenin v službi Nemčije in njuna aretacija je blizu.

Petrograd, 29. apr. — Ko se je vojni minister Gusekov pred kraljim vrnil s svojega obiska na fronti, je ukazal odstaviti 23 generalov, med katerimi je bil nekaj poveljnjkov divizij. Na vseh frontah je bilo izza revolucije odstavljenih 114 višjih poveljnjkov.

Delaveci, ki so bili pod carjevim režimom poslani na fronto zaradi strajkanja, so zdaj poklicani domov. Finančno ministrstvo je vpolnilo Gorkega, Andrejeva in druge znamenite revolucionarne plesalke za propagandistično delo.

Vesti o kmečkih nemirih se pojavljajo iz raznih gubernij, toda ne v velikem obsegu. V nekaterih slučajih je razvidno, da so se muški pomirili in da bodo rajščki podakali na odlok ustavodavne skupščine, kakor pa da bi si sami skupščine posestva grajsčakov.

London, 29. apr. — Iz Kodanja poročajo, da je M. Borgjerg, uredničnik tamošnjega lista "Social Demokraten," prevzel nalogo, da ponese mirovno ponudbo večinske socialistične frakcije v Nemčiji v Rusijo.

ROOT NI ZA V RUSIJO.

New York, 29. aprila. — Dva tukajšnjia russka časopisa se protivita, da bi sel Elihu Root v Rusijo in še celo na čelu komisije, kateri je odločil Wilson. "Rusko Slovo" pravi, da je Wilson zelo slabo izbiral komisarje in socialistični "Novi Mir" piše, da je imenovanje Roota naravnost "žalitev svobodne Rusije."

Oba lista polagata svoj protest na dejstvo, da je Root, ko je bil senator, predlagal dodatek k naselniškemu zakonu, v smislu katerega bi bil zabranjen ruskim revolucionarjem vsak vstop v Ameriko. Dodatek ni bil sprejet.

Washington, 29. apr. — Tukaj javljajo, da namerava Wilson imenovati tudi enega socialista v komisijo, ki odpotuje v Rusijo. Fakt, da tvorijo russki socialisti močno silo na čelu ruske vlade, je povzročil, da je predsednik prišel do sklepa, da se spodbobi, ako je ameriški socialist v komisiji.

VOJAŠKA PREDLOGA V KONGRESU.

(Nedeljivoanje je prve strani)

senatska zbornica pa od 21.27. leta

Armada naj bo suha.

Senat je potrdil predloga, katera prepoveduje prodajati ali sploh dajati vojakom alkoholne piščake. Neki senator je predlagal, da se naj vaskršča, ki bi prodal kako alkoholno piščaco vojakom, strogo kaznjuje.

Splošna vojaška služba samo za časa vojne

Nadalje je bil sprejet dostavek k predlogu, da je splošna vojaška služba veljavna samo za časa vojne.

Plača vojakom za časa vojne je določena na \$30 mesto \$15.

Kako se bodo vrili nabori.

Washington, 29. aprila. — Predloga za splošno vojaško obveznost v Združenih državah je zdaj zkon. Vojni tajnik Baker je izjavil danes, da prvih 500,000 mož novih armade pojde pod orloj najkasneje 1. septembra t. l. V 30. dneh po sprejetju predloga, torej okrog 1 junija, se bo vršila splo-

šna registracija ali popisanje moških določene starosti. Dan popisanje bo določil predsednik.

Predsednik bo pozval vse telefne sposobne moške, da gredo prostovoljno k popisanju, ki se bo vršilo kakor ob volitvah. Tisti, ki se ne zglasijo prostovoljno, bodo pozneje primorani v popisovalne urade. Računa se, da bo pri vi dan popisanih sedem milijonov mož in iz tega števila bodo potem izreballi (kakor že vzbudo potrošnike) šest ali sedemsto tisoč mož za prvo armado. Ker bodo iz tega števila odpadli telesno nesposobni in drugi, ki bodo izvzeti po predpisnih maledibah, bo ostalo pol milijona mož za vojaško službo; v slučaju, da se vsled nesposobnosti in izjemnosti skrči to število pod določenih pol milijona mož, bodo zopet izreballi nove rekrute toliko časa, da bo število popolno. Sposobni rekruti pojdejo potem takoj k vojaškim vajam. Vse izjemnosti se bodo vrstile pod nadzorstvom lokalnih oblasti. Governorji bodo glavni faktorji v izbiranju rekrutov, ki bodo poklicani v vojaško službo v vseki državi na podlagi obstoječega prebivalstva. Vlada bo vplejal sistem izbiranja in skrbeli bodo, da bodo izvzeti od vojaške službe delaveci, ki so zaposleni v tovarnah za živežne iz industrijske potrebščine.

Vaje v Franciji.

Washington, 29. apr. — Francoski maršal Joffre je včeraj namnil, da je za Združene države najboljše, vežbovajo svoje rekrute na Francoskem, naravnost v bližini fronte, kjer bodo imeli največ prilike za praktično vežbanje. M. Hovelaque, član francoske vojne komisije, je dejal: "Joffre, ki ima skušnje, vam bo povedal, kako more Amerika najbolj pomagati zavezniškemu. On je menjen, da Amerika ne more vežbati svoje armade doma in se integrati vojno takoj, temveč najboljša šola za to je na bojišču."

Washington, D. C. — Po burni debati o vojaški predlogu v petek je bilo splošno mnenje, da kongres glasuje o predlogi v soboto. Seja kongresne zbornice je trajala skoraj do počne in preden je bila sezja zaključena, so se zavorniki in nasprotniki predlogu zavrnili, da glasujejo o predlogu takoj v soboto, ko prične zbornica zborovati. V predlogi vsebine države je odstavek, ki se pèca s sistemom prostovoljev in ga nadomestijo s spremembnim predlogom, ki po načrtu vojnega departmanta določa splošno in obvezno vojaško dolžnost.

V senatu so bili v petek zverčeni prepričani, da vladna predloga bo veliko večino. Pred polnočjo, preden je imela zaključiti senatna seja, se je oglašil za besedo senator La Follette. Hvalil je sistem prostovoljev in dejal: "V zadnjih par mesecih je bilo več storjenega za spodkopavanje demokracije v Združenih državah, pod pretvzo, da zanesemo demokracijo v drug svet, kot je mogoče popraviti v dobi ene generacije. To so veliki dnevi za demokracijo. Nanovačni hočemo armado in iti čez (morje) in streljati demokracijo v nemško vlado."

Kritiziral je, da je bil Elihu Root imenovan načelnikom ameriške komisije, ki pojde v Rusijo.

Nekateri zagovorniki Dentovega sistema prostovoljev se izjavili, da ljudje iz njihovega volilnega okraja so bolj naklonjeni splošni in obvezni vojaški dolžnosti kot negotovemu sistemu prostovoljev.

James R. Mann iz Illinoisa je v začetku svojega govora željal pripraviti sistem prostovoljev pričenjanje. Ko je pa prišel zagovarjati obvezno vojaško dolžnost, so postali njihovi obrazci dolgi. Mann je vodil republikanske manjšine in v splošnem so pričakovali, da govor proti vladni predlogi, radi tega je njegov govor izrazil razčlenitev.

Kongresnik Britten iz Illinoisa, ki je glasoval proti proglašenju vojnega stanja, je zagovarjal vladno vojaško predlogo. Dejal je, da smo napovedali vojno, potem se ne sme dovoliti, da se nekateri odtegnejo dolžnosti, ki jo naklada vojna.

Kongresnik Cannon iz Illinoisa je zagovarjal za sistem prostovoljev, ki je želil v teknu svojega dvajset let voditi začetek vojne, da najde vzbudo, zakaj je gazošč dosegel tako visoko ceno.

odobravanje od strani njegovih omisljenikov.

Kalin je bil glavni govornik za vladno vojaško predlogo. V svojem govoru je rekel: "Sistem, ki določuje prostovoljev, živiljenje za obrambo njege zastave in bojazljivcem, da ostanejo doma, ni pravilen, pošten in demokratičen."

Kalin je sledil Dent, predsednik odska za vojaške zadeve in zagovornik sistema prostovoljev, kot glavni govornik.

Posebno je poudarjal, da naj se ne prisli mladeničev, da gredo v vojno, ki nočijo iti v vojno, tistih, ki hočejo iti v vojno, naj se jih ne izključi iz vojne.

Senator Chamberlain, predsednik senatnega odska za vojaške zadeve, je v triurnem govoru zagovarjal splošno in obvezno vojaško dolžnost. Citiral je dogodek iz zgodovine, da je bil sistem prostovoljev vedno napaka. Navedel je, kakšne nepričike je imel Washington s prostovoljev.

Senator Stone je vprašal, če bo dočelo odslužiti na evropska bojišča. Chamberlain je odgovoril, da ne ve, kam bodo poslane.

"Če ali karanci rečijo, da jih potrebujejo," je rekel senator, potem sem za to, da jih jim damo."

Senator Kenyon je dejal, da podpira predlog, vendar pa želi, da se napravijo izjeme za može, ki so velike vojaške vrednosti in da ne ostane moč le v rokah vojaške oblasti, da razpolaga s takimi izjemami.

EN TI

POSLOVNI UNIJSKI URADNIK PRIZNAN KRIVIM.

Cleveland, O. — Charles Smith, poslovni uradnik stavbinskih delavcev, je bil spoznan krivim, da je zahteval od F. A. Collinsa, superintendenta John Gill & Sons kompanije \$2,000. Z njim je bil obtožen tudi John Owens, tajnik Delavske federacije v Clevelandu, ki je spoznan nekrivim. Obravnavava je trajala osem dni in porotniki so se posvetovali 27 ur. V začetku je glasoval sedem porotnikov za krivdo in pet proti. Končno je bil le en sam porotnik proti krividi in na to so porotniki naredili kompromis.

Ko je sodniški pisar prečital pravorek, je Owen stopil k Smithu in mu stresel desneko. Zagovorniki so takoj pričeli s pripravami, da vprašajo za ponovno obravnavo. Smith in Owens sta zapustila sodniško dvorano v družbi advokata Payerja.

PROSPERITETA.

Chicago, Ill. — Driggs-Seabury Ordnance kompanija je v četrtek, 1. aprila, ki konča z dnem 31. marca t. l., napravila \$1,249,053 dobitčka. Na vsako delnico, ki jih je 88,355, pride \$14,15, na leto pa \$56,60.

VLAK JE POVOZIL GLUHCA.

Covington, Ind. — Blizu postaje Cates na Clover Leaf železnici je 70letni Nathaniel Royce stopil direktno pred prihajajoči vlak, ki ga je na mestu ubil. Staršek je bil gluhan in ni slišal prihajajočega vlaka.

TATVINE SLADKORJA.

Chicago, Ill. — Tatvina kolonialnega blaga, v prvi vrsti sladkorja, se v zadnjem času moži dobiti gove po dežetu. V pet dneh po dežetu je bil ukuden 7,500 funtov sladkorja in potem dosti kave, mokre, slanine in sardin. Da vložite te tice, kateri tako ljubijo sladkor, je dočelo poseben oddelek policistov, kateri je noč in dan na delu.

James R. Mann iz Illinoisa je v začetku svojega govora željal pripraviti sistem prostovoljev pričenjanje. Ko je pa prišel zagovarjati obvezno vojaško dolžnost, so postali njihovi obrazci dolgi. Mann je vodil republikanske manjšine in v splošnem so pričakovali

SORODNI DUŠI.

Spisal Josip Premk.

(Nadalevanje)

"In poročajte mi, kako se vam bo godilo, ker ne prestrašite se! — neki notranji glas mi pravi, da se boste vrnili žalostni in nesrečni ali pa—"

Oh, gospod župnik, ne strašite me!" je poprošila Katinka in župnik Anton se je nasnehnih.

"Pa saj ne mislim tako hudo, samo tako se mi dozdeva. — Morda pa boste srečni, kdo ve! In še enkrat — Katinka: ne verujte svetu, svet je hudočen; izmed devetindevedesetih je komaj eden, ki mu smete zaupati in spoznati ga po — neznanosti!"

To so bile zadnje njegove besede in Katinka se jih je spominjala tudi v Podmostju vsak večer. In spominjala se jih je posebno, kadar je mislila na Lovreta, na njegove dobre oči, ki vendar ne morejo lagati. In čutila je z vsakim dnem bolj, da bi mogla ljubiti samo njega, dasi mu tega še ni upala povedati . . .

Pa tisti večer je prišlo, ko jo je stisnil tako nenašoma na svoje prsi, da mu je šepnila brez posledka, pač kakor ji je narekalo sreč: "Saj te imam rada . . ."

In pričela je premisljati nauke in svete župnika Antona in Lovreta, a naposled, ko se se ji trepalnice že trudne zaklapijale, si je priznala, da je on izmed devetindevetdesetih, ki mu lahko zupa tudi svoje sreč . . .

In še v sanjah je stopil prednjo in jo privil k sebi, da se je zakotil svecenik po tleh.

Globoko je še snivala zora, ko je vstal tisto jutro Lovro hitro, kot da se mu mudri boge kako. Privilek je izpod postelje rjavkast kovček, ki ga je imel že pri vojakih, obriral nekaj raz njega prah in pričel polagati vanj oblike in perilo, vse lepo po vrsti — očividno se je prpravil na dolgo pot. Ko je bilo vse spravljeno, je kovček zaklenil, ga prevezal z močno vrvico, vtaknil skozi motovz debelo palico in dvignil breme na ramo. Storil je tako par korakov, kot da poskuša, kako se bo neslo, nato je postavil kovček na tla in položil palico na mizo.

Zunaj je bila še noč, mirna in jašna, nič več ni živiglar veter kakor prejšnji večer; samo tukaten se je posvetilo okno in zastrmelo in noč.

Z nočjo se je hotel odpraviti Lovro od doma, pa sedaj, ko je bil pripravljen, se mu je zazdelelo nekako čudno, da bi odhajal kakor tat in zločinec. Sedel je na rob postelje in se zagledal v tiste tri podobe, ki so visede ob njegovem postelji. Stare so bile, še mati jih je prinesla s seboj iz bajte in jih obesila nekoč, ko je bil Lovre že dorastel, k njegovem postelji. Lovretu je bilo, kot da jih mora sneti: čemu bi visele ob postelji sedaj, ko ne bo njega, ne matere?

Tako je premisljaval in se v duhu poslavljal od vsega, kar ga je spominjalo na mlada, minula leta, dokler ni na vzhodu obledelo nebo in razilo svoje sinje-luči visoko do najvišjih zvezd, ki so vztrpelate in utonile v zarji. Od sneženih gor se je raztegnila po plani lahnja, prosjana megla in se razvlekla kitasto po mrzlem zraku, ki je drhtel v motni jutranji svetlobi. Tenko ivje je viselo od vej kakor dragocene, vsekrižem nanizane nitke; tla so bila trda in zmrzla, da je zaškrpalo pod Lovretovimi koraki, ko je stopil na plano.

Tupatam so se odprla vrata, evileče je zajecal zapah; par glasov je zaspansko izpregovorilo in spet utihnilo: Zapoljani so se prebudili in vstajali.

Čisto tiho je odšel Lovro iz hiše, samo dekla, ki je hitela čez dvorišče v hlev, ga je zagledala in je začudenja obstala.

"Križani Bog, kam pa, Lovro?"

Lovro se je nasmehnil prisiljeno in ji podal levico, ker z desnico je držal palico, potaknjeno skozi motovz, omotan okrog kovčega, ki mu je čepljal na hrbitu.

"Proč — v svet! Kaj bi doma —?"

In še bolj se je začudila dekla. Gollido je postavila na tla in roke vprila v boke. Tako je stala pred njim in na obrazu se jih je poznalo, da mu ne verjam.

"Kam v svet — sedaj pozimi? Saj se samo šališ!"

"Ne šalim se; saj vidiš, da sem pripravljen za pot, in pust tudi ni, da bi igral komedije."

"Pa zakaj, za božjo voljo — in tako nenašoma?"

Lovro je skomignil z rameni.

"Vseeno! Prej ali slej — nekoč se mora zgoditi!"

"Pa srečno hodi, Lovro, saj vem, zakaj greš! Še kesa! se bo Štaecunar: nikdo mu ne bo naredil toliko. Tudi jaz ne ostanem več dolgo, ako se je tako pričelo."

Nato mu je podala roko in Lovro je odšel zadaj za hišo, da mu ni bilo treba odpirati hreščih vrtnih vrat.

Pred Urbanovčevim hišo je stal hlapac in se oziral po nebnu: ko je zagledal Lovreta, se je zmanjkal ker dobra prijatelja sta si bila.

"Ne, kam pa ti tako zgodaj s tem tovorom?"

Lovro ni vedel, ali bi mu povedal ali bi šel dalje, in je nekaj časa molčal.

"Greš." je dejal naposled in pristopil nekoliko bliže: "Ne ljudi se mi več v tem kraju!"

Hlapac se je začudil in ga pogledal neverno. "Kaj pa te je obseglo? No, pa že že kan greš — za par dni, pa postopi nekoliko noter, da ne boš hodil v tej megli, ki napravi človeku čisto objektiv obraz. In tudi gorkoje bo potem, ko izide solnce. Kam bi neki tako hitel!"

In prijet je za roko in peljal siloma v krmono, še od prejšnjega večera vse polno neprijetnosti, — tobakovim dimom pomešanega vzdaha, ki je legal težko na pljuča.

Urbanovec je prišel ravno iz zgornje izbe, še golobr je bil in brez klobuka; na zaspansih čemernih očeh se mu je poznalo, da je ravno vstal. A on se ni začudil, ko je zagledal Lovreta s pa-

lico v roki in s kovčegom na hrbitu, posnežnikil je davkrat, kot da hoča bolje videti.

"Torej greš," je dejal in sedel k peči. Poiskal je pod klopjo čevije in mrmral komaj slišno:

"No, da! Kaj se hoča — morda te čaka kje v tujini sreča, nič se ne ve. Pravil mi je sinodi Štaecunar, da sta se sporekla in da misliš od tod, in sedaj, kakor vidim, greš res. Ti Matija — je velel hlapac — natoči mu no slivovke. Takole zjutraj se prileže, posebno, sko je človek namejen na pot. No, sedi no, kaj boš stal, kakor da si prvič v hiši. Sedi, da se še kaj pomneniva, predno greš! Kam pa pravzaprav misliš?"

Lovro je molčal, ker ni vedel, kaj bi odgovoril. Postavil je kovček na tla in sedel na klop ter podpril brado s kljukasto palico.

"Sedaj še ne vem," je odvrnil in gledal v tla. "V mesto pojdem, tam se bo že kaj dobilo. Zaslužil bom gotovo več kakor doma in lepše življenje bom tudi imel."

"Seveda," je mrmral Urbanovec in oblačil kapičolo — "težavno je, če se z očinom ne razmeta. Vsak misli, da ima sam prav — Štaecunar pa tudi ni eden tistih, ki bi se dal pregovoriti. Najbolj si ga razjezel zaradi tiste tam doli v Podmostju, tako se meni zdvi: ako pa imata med seboj še kaj drugega — pa ne vem. Pri vsaki hiši je seveda kaj. No, piж!"

"Ampak tako nikjer, kakor pri nas," je odvrnil Lovro, srknil dvakrat in postavil kozarček nazaj na mizo.

"Seveda, Štaecunar je natančen," je pritrdil Urbanovec — "toda pošten mož — od nekdaj ga že poznam. Preudari in premisli vsako stvar in kar reče, gotovo ni napačno. Dobro ime živila povsod in ni ga, ki bi mu mogel kaj očitati."

"Vsak je svoje," je odvrnil Lovro, ker je vedel, da bi bilo zamaan ugovarjati Urbanovecu.

"Čas bo," je dejal Lovro in je vstal. Dvignil je kovček na hrbet in stopil proti durim.

"Pa srečno torek!" mu je vočil Urbanovec. Hlapac Matija pa ga je spremil do vežnih vrat in gledal na pragu še nekaj časa za njim, ko je stopal doli po vasi, lahko upognjen pod rjavim kovčekom.

Iza obzorja se je razlila po snežnem polju rumena luč; megla se je dvignila in kadila više in više proti goran; daleč naokrog je razlila zimske solnce iskreče bisere.

Pot je bila gladka in spolzka, da se je opotekal Lovro na desno in levo kakor pijan in kovček za hrbitu se je gugal ž njim vred.

Včasi je postal, se ozrl naokrog . . . nazaj na Zapolje, kot da pomisli, ali bi šel ali bi se vrnil, a potem je pospešil korake in gledat naravnost v daljo predse.

Se nikoli ni bil na taki poti, in nekako tesno mu je bilo pri sreču. Neko plaho radovednost je čutil v sebi, ko je pomisli, kakšno življenje ga čaka tam za tistimi gorami — tam v mestu. Morda sreča, morda prevara, a sklenil je trdno, da se ne vrne osramočen in poniran, pa naj se zgodi karkoli . . . Samo Katinka je bila, ki je napolnila njegovo dušo s trpko žalostjo, s strahom, ki se je razlila čez njegovo srce in razprengel čez vse njegove upe temno slutnjo, da zapušča nekaj, cesar ne najde morda nikoli več . . . Bogve, ne ugasne li medtem svit njenih čarobnih oči, jih li ne uvele, da takoj umladil in evetče? Pozabila ga bo morda, ko bo živel tam daleč od nje, in prišel bo, ki jo bo govoril slaje nego on, in ona mu bo verjela kot dober, zaupljiv otrok . . . Morda pa se zgodil celo hujšje: mogoče ostane v Zapolju in se pridruži njim, ki jo sovražuje in zaničujejo samo z besedami, a misijo v sreču drugače. Prihajali bodo k njej in tudi njegov očim bo prišel in ji govoril o njem — falotu, ki se mu ni ljubilo delati in je šel raje v svet. In iztrga ji iz sreča še tisto malo naklonjenosti, kar je čuti zanj sedaj . . . A nenadoma, kot da mu je zaščetala sama, se je spomnil obljube, ki jo je izrekla snoči, ko se mu je izvila iz objema . . . Ne, ne! Ona ne bo verjela Štaecunarovemu obrekovanju, ne bo zaupala Zapoljanom, ki jih sovraži že izza detinskih let in spominjala se bo gotovo njegove posužne in odkritosrečne ljubezni, kakor se spominja blagih naukov župnika Antona.

Zopet je nastopila noč in vedeli smo, da tudi to noč ne dobimo počitka. Kako daleč imamo še hoditi, nismo vedeli. Sploh smo vedno vedeli malo. Pot, po kateri smo sedaj hodili, smo spoznali, da ni pot, po kateri smo korakali takrat kot "zmagovalec" proti Mariji. Zazdelo se nam je, da med tistem takrat in sedaj leži večnost, kajti marsikaterega od takrat ni bilo med nam.

Tako smo mislili in ura za uro je prešla; brez vse volje smo korakali naprej; med korakanjem smo spali, črevlji so bili skozinsko premočeni — kaj hočemo? Morali smo naprej. Zopet je prešla noč. Drugo jutro so bile čete, ki so spadale k glavnim armadam, poslane k straži za kritje. Ležali so v dolgih vrstah poleg ceste, da spuste nas poprej in se pridružijo zadaj. Odčasnili smo se, ker nismo bili več izpostavljeni sovražnemu ognju.

Po peturnem korakjanju smo se ustavili in imeli to srečo, da smo bili v bližini neke stotnje pesčev, ki je imela še poljsko kuhinjo.

Ko so se pesči najedli, smo dobili tudi mi vsak pol litra flizolove juhe. Med pesči je bilo tudi Štaecunar, kateremu je bil prideljen, je bil zajet na obrežju Marne. Vsi so bili že vjetniki in Francouzi so se pripravili, da so še naprej vitezovati. Model puške "98" je jih bil tuj; imeli so predelane puške modela "88," za katere so lahko rabili tudi našo municijo. Dariscono še ni padel streli, vendar so se novincev jih bili pokazati globočno čez rob jank. Radodarino so nam dajali jedila in tobak.

Začelo se je mračiti, in o sovražniku še nismo dosti zapazili. Megla se je dvignila in sedaj smo zapazili, da komaj sto metrov od nas so Francouzi v svojih strelskih jarkih. Ponoči so izkopali jarke kakor mi. V trenotku smo pričeli streličati na obeh straneh.

Nasprotnik je zapustil svoje jarke in naskočil nas, ali množina naših strojnih pušk mu je pokosila vrate skorpolonoma. Pravi peklenski ognjeni smo odprli, že pa par korakih so se moralni vrniti. Vedno in vedno so naskakovali Francouzi, in ko smo do polnoč že osm napad obdržali, ležalo je med njihovimi in našimi strelskimi jarki. Ponoči so izkopali jarke kakor mi. V trenotku smo pričeli streličati na obeh straneh.

Francouzi je zapustil svoje jarke in naskočil nas, ali množina naših strojnih pušk mu je pokosila vrate skorpolonoma. Pravi peklenski ognjeni smo odprli, že pa par korakih so se moralni vrniti. Vedno in vedno so naskakovali Francouzi, in ko smo do polnoč že osm napad obdržali, ležalo je med njihovimi in našimi strelskimi jarki. Ponoči so izkopali jarke kakor mi. V trenotku smo pričeli streličati na obeh straneh.

Nasprotnik je zapustil svoje jarke in naskočil nas, ali množina naših strojnih pušk mu je pokosila vrate skorpolonoma. Pravi peklenski ognjeni smo odprli, že pa par korakih so se moralni vrniti. Vedno in vedno so naskakovali Francouzi, in ko smo do polnoč že osm napad obdržali, ležalo je med njihovimi in našimi strelskimi jarki. Ponoči so izkopali jarke kakor mi. V trenotku smo pričeli streličati na obeh straneh.

Francouzi je zapustil svoje jarke in naskočil nas, ali množina naših strojnih pušk mu je pokosila vrate skorpolonoma. Pravi peklenski ognjeni smo odprli, že pa par korakih so se moralni vrniti. Vedno in vedno so naskakovali Francouzi, in ko smo do polnoč že osm napad obdržali, ležalo je med njihovimi in našimi strelskimi jarki. Ponoči so izkopali jarke kakor mi. V trenotku smo pričeli streličati na obeh straneh.

"Kam, Lovro!"

Ko je zagledal še ljubkejši kakor v svojih sanjah, ni vedel, kaj bi odgovoril . . . Stala je gori za hišo s košaro ob boku; rožasto ruto je imela zamotano okrog glave in obraz ji je rdelel od mira. Gledala je namj s velikimi, smehljajočimi očmi, kot da se mu smeje tako romarsko optemal, kakor ga še ni videla nikdar.

"Kam, Lovro!"

Ko je zagledal še ljubkejši kakor v svojih sanjah, ni vedel, kaj bi odgovoril . . . Stala je gori za hišo s košaro ob boku; rožasto ruto je imela zamotano okrog glave in obraz ji je rdelel od mira. Gledala je namj s velikimi, smehljajočimi očmi, kot da se mu smeje tako romarsko optemal, kakor ga še ni videla nikdar.

"Kam, Lovro!"

Ko je zagledal še ljubkejši kakor v svojih sanjah, ni vedel, kaj bi odgovoril . . . Stala je gori za hišo s košaro ob boku; rožasto ruto je imela zamotano okrog glave in obraz ji je rdelel od mira. Gledala je namj s velikimi, smehljajočimi očmi, kot da se mu smeje tako romarsko optemal, kakor ga še ni videla nikdar.

"Kam, Lovro!"

Ko je zagledal še ljubkejši kakor v svojih sanjah, ni vedel, kaj bi odgovoril . . . Stala je gori za hišo s košaro ob boku; rožasto ruto je imela zamotano okrog glave in obraz ji je rdelel od mira. Gledala je namj s velikimi, smehljajočimi očmi, kot da se mu smeje tako romarsko optemal, kakor ga še ni videla nikdar.

"Kam, Lovro!"

Ko je zagledal še ljubkejši kakor v svojih sanjah, ni vedel, kaj bi odgovoril . . . Stala je gori za hišo s košaro ob boku; rožasto ruto je imela zamotano okrog glave in obraz ji je rdelel od mira. Gledala je namj s vel